

rem ...

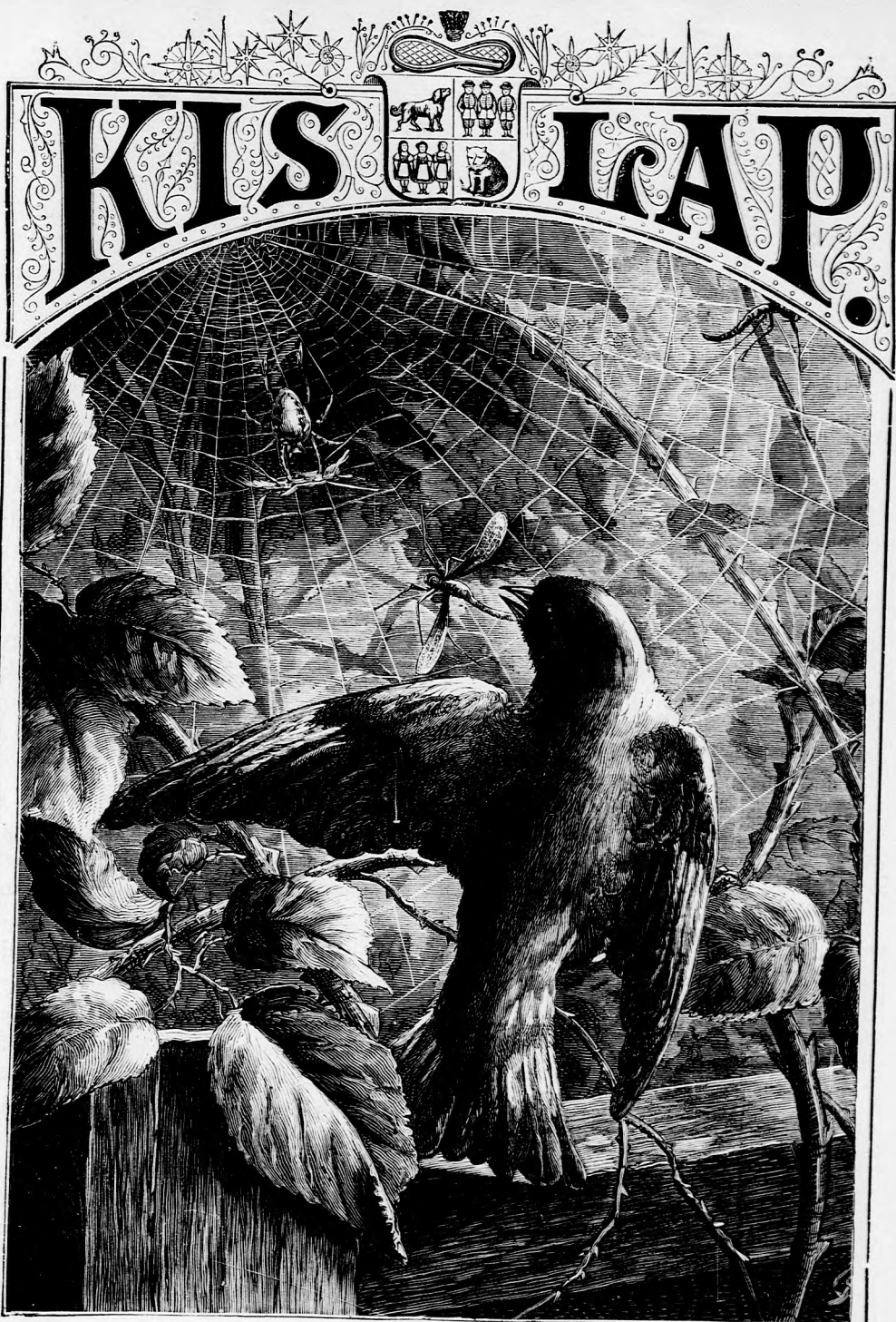
keresd
a tied-
vakkal :
k más
ját ma-
Gond-
nar föl-
legelő-
roszat,
gádnak
mint ha
hiresz-
szives,
jó pél-
kelle-
saidat.
eg kell
kát és

le egy-
őreg
meg-

Derék
tett s
ritett.
lálko-
hogy
zálka,

mában
még :
sztab-
Jolán,

épület.
írásulat.

HIVATLAN VENDÉG. (Lásd a 30. lapon.)

GÁBOR TITKA.

— Elbeszélés. —

(Folytatás.)

gy este aztán hirtelen véget ért a kis család boldogsága. A jó apa súlyos betegen tért haza, lefektették, s föl sem kelt többé, meghalt! Gábor alig nyolcz éves korában árva maradt szegény özvegy anyjával.

Azóta már vagy öt esztendő mult el s ez nehéz idő volt reájok nézve, azaz tulajdonképen csak a jó anyára, mert Gábor nem igen szenvedett szükségét. Anyja reggeltől estig dolgozott, hogy megkeresse mindennapi kenyeröket és iskolába járathassa Gábort; gondja volt arra is, hogy fiát jó erkölcsökben nevelje. Szeretettel, de szigoruan bánt vele s nem is igen lehetett panasza Gáborra, mert derék, ügyes fiu vált belőle, ki mindig arra törekedett, hogy semmi rosszat se mondjanak felőle. Az iskolában mindig a legjobb tanulók egyike volt, pajtásai bámulták, milyen gyorsan tanulja meg a legnehezebb leczkét, de mégsem irigykedtek reá, mert szives volt mindenkihez, pompás játékokat tudott rendezni s ép ezért kedvence volt mindenkinek. Büszke is volt erre s nagyon vigyázott, nehogy olyasmit tegyen, a mi árthatna jó hírének.

Ez nagyon nemes, szép törekvés, és Gábor meg volt győződve, hogy jó uton halad. Csak egy dolgot nem tudott még, és ez aztán sok keserőséget, nagy veszedelmet hozott reá; ez az egy dolog pedig az volt, hogy jó célra csak jó eszközökkel szabad törekedni s ha valamiben hibáztunk, legyen bátorságunk azt nyiltan bevallani.

Ehhez pedig lelki bátorság kell s a kinek ez a bátorsága nincs, az mindinkább letéved a helyes ösvényről; eleinte csak kicsiny dolgokban követ el hibát, aztán egyik hibából következik a másik, mindig nagyobb-nagyobb, mig végre bekövetkezik a veszedelem.

Gábor erre nem gondolt, pedig épen most, mikor oly kedvetlenül tért haza az iskolából, jó lett volna, ha kissé magába száll és megfontolja a dolgot. Lelkiismerete intette is, mert különben mikép történhetett volna az, hogy nagy kitüntetés érte az iskolában és mégis olyan kedvetlenül tért haza!

Igen, nagy kitüntetés érte, csakhogy ez furesán történt.

Az évi vizsgálatok közeledtek s egy napon a tanár tudtára adta a fiuknak, hogy a vizsgálat napján szép könyvet kap jutalmul az, a ki egy kitűzött kérdésre a legjobb dolgot nyújtja be. Természetesen mindenki köteles a dolgot a maga erejéből elkészíteni, de a tanár megmondta, mely könyvekben találhatják meg az adatokat, melyek a pályamunka elkészítéséhez szükségesek.

Sokan készültek a pályázatra, de valamennyien meg voltak győződve, hogy nyertes csak Gábor lehet, vagy pedig az ő egyetlen igazi versenytársa az iskolában: Pali.

Pali körülbelöl ugyanolyan idős volt, mint Gábor, de máskülönbön kevésbé hasonlítottak egymáshoz. Pali csöndes, majdnem félénk fiu volt, a játéknál nem volt olyan ügyes, mint Gábor s nem is tanult olyan könnyen, gyorsan, mint ez; de ha nem birt oly kitűnő tehetséggel, kipótolta

a hiányt rendkívüli szorgalmával. Soha sem nyugodott addig, míg dolgát a lehető legjobban el nem végezte; hiába hívták pajtásai játszani, addig nem ment, míg leczkérével, írásaival el nem készült; Gábor pedig épen megfordítva cselekedett: rendszeren az utolsó perczben tanult és dolgozott, mert bizott magában, hogy félannyi idő alatt elkészül, mint akármelyik más tanuló.

Gábor és Pali azonban, bár vetélkedtek egymással, igazi jó barátok voltak s mindegyikök elismerte a másiknak azt a jó tulajdonságát, mely benne magában hiányzott. Pali sokszor bámulta a Gábor gyors felfogását, eleven eszét, Gábor meg gyakran gondolt arra, mennyivel többre juthatna, ha oly kitartóan tudna dolgozni, mint Pali. Most a pályázatnál kellett eldölnie, melyik közülök a külön b.

Mindketten nagy buzgalommal fogtak hozzá a munkához, persze mindegyik a maga módja szerint. A Gábor módja pedig most is az volt, hogy miután egy pár adatot összegyűjtött, az írást egyik napról a másikra halogatta, bizván magában, hogy majd elkészül idejére. Persze, az lett belőle, a mi ilyenkor rendszeren: mikor végre komolyan hozzá fogott a munkához, azt vette észre, hogy már aligha el fogja készíthetni. Mert csak mikor már írni kezdte, akkor látta be, hogy még sok adatot nem ismer, még el kellene olvasni egyik-másik könyvet és a tervet sem gondolta jól végig, a mely szerint a dolgozatot megírja.

Boszankodott maga-magára s már le is mondott a pályázatról, mert már csak egy nap volt hátra. Boszuságában játszani sem ment pajtásaival s inkább olvasgatni

akart, de mikor könyvei közt keresgélt, épen azt a könyvet nem találta, melyet most kedve lett volna olvasni.

— Ah, emlékszem, Palinak kölcsönöztem már régen s még mindig nem hozta haza. Mindjárt el is megyek hozzá és hazahozom.

A két jó barát gyakran meglátogatta egymást és Gábor szabadon járt ki és be Paliéknál. Most épen nem találta otthon, de azért bement a Pali szobájába és ott meg is találta a könyvet. Már távozni készült, mikor az asztalon egy nagyobb kéziratot pillantott meg; mindjárt ráismert, hogy ez a Pali dolgozata, melylyel pályázni fog a jutalomért.

Eleinte csak kíváncsiságból pillantott belé, hogy lássa, mikép fejtette meg Pali a kitzött kérdést. Amint az elejét olvasta, büszkén mosolygott, érezte, hogy ő sokkal szebben, jobban megírta volna; de a mint tovább-tovább olvasgatta, mindinkább észrevette, hogy Pali nagy szorgalommal gyűjtötte össze a szükséges adatokat, igen szépen állította össze az egész munkát és sok olyan részletet megírt, melyre Gábor nem is gondolt, mert nem foglalkozott eleget a kérdéssel, úgy hogy a Pali munkája mindenesetre többet ér, mint ért volna a Gáboré, ha ez egyáltalában megírta volna a magáét.

— Ha én is összegyűjtöttem volna mind ezeket az adatokat s ilyen jól előkészítettem volna a munka tervét, az én dolgozatom mégis sokkal jobb lenne, én szebben tudnám megírni. És még nem is volna későn . . . holnap reggelig elkészülhetnék vele.

(Folytatása következik.)

A KIS KALANDOSOK.

— Kicsi történetke a kicsinyeknek. —

AGYMAMÁCSKA épen bevégezte a mesét és kiment. A szobában sötét volt s Gusztika meg Irénke összebujva ültek a pamlag sarkában, egészen elgondolkodva a szép mese fölött, melyet az imént nagymamácskától hallottak. Sokáig semmi nesz sem hallatszott, mignem végre Irénke sugva kérdé bátyjától:

— Gusztika, és vannak még most is óriások meg boszorkányok?

— Nem tudom.

— De jó volna, ha még most is volna olyan tündérkastélyok . . !

— Igen . . . és utnak indulnánk, mint Vasgyuró Miska a mesében s addig-addig vándorolnánk, míg egyszerre csak eljutnánk a kastélyhoz, melyben az óriások a fogoly királykisasszonyt őrzik. Kár, hogy már efféle nincs többé!

— De igen, van, szölt Irénke hirtelen nagyon élénken. Most jut eszembe . . . a minap hallottam, mikor egy nénike azt mondta, hogy amott a hegyen tul van egy nagyszerü várkastély s abban egy csoda-szép herczegnő . . .

— Akkor hát elmegyünk oda, felelé Gusztika elszántan.

— Igen, de hátha óriások is vannak ott?

— Oh, én nem félek tőlük . . . tudod, a mesekönyvünkben le van rajzolva Vasgyuró Miska s egy csöppel sem látszik nagyobbnak nálamnál.

— Jól van, hát holnap menjünk oda! Oh, milyen pompás lesz! Egészen olyan,

mint a mesében. Igaz mesét fogunk játszani, ugy-e?

— Ugy van. De az utra készülnünk kell, eleségre lesz szükségünk s ezért holnap még nem indulhatunk. A reggelinél, ozsonnánál titkon félretesszük a kalácsot, pogácsát, a mit kapunk; ez jó lesz utra-válónak.

Senkisésem gyanította, miben töri fejét a két kis bohó. Sugtak-bugtak egész nap, igyekeztek annyi kalácsot, pogácsát összegyűjteni, a mennyit csak tudtak s egy szép reggel a mama azon vette magát észre, hogy a két gyermek nyom nélkül eltűnt.

El bizony s mire ezt észrevették, a két kis kalandos már a szomszéd határban járt. Gyönyörü nyári hajnal volt, mikor kiosontak a házból s a kert hátsó ajtaján át szabadba jutottak. Oly gyönyörü volt a virágos mező, oly kellemes a reggeli szellő, hogy eleinte szinte meg is feledkeztek nagy tervükről s virágot tépegetve, pillan-gót kergetve haladtak előre, mignem egy uthoz értek.

— Nézd, Gusztika, ez az ut épen amoda a nagy hegy felé vezet, hátha ezen mennénk?

— Jó lesz, így legalább el nem tévedhetünk.

Most már tehát igazán neki indultak a nagy utnak s jó ideig szaporán gyalogoltak. A séta és a jó levegő azonban csakhamar fölkeltek Gusztika étvágyát s Irénke egyszerre azt vette észre, hogy bátyja ugyancsak jóízüen rágicsál.

— Te már eszel! szölt a kis leány. Nem volna jobb, ha az eleséggel gazdálkodnánk kissé, hogy maradjon majd ebédre?

— Oh, marad elég . . . csak épen egy morzsát vettem ki . . . mert az egyik pogácsa összetört.

Irénke belenyugodott, ámbár föltűnt neki, hogy az a morzsa olyan sokáig eltart, mert Gusztika jó ideig ragicsálta. Ennek láttára pedig a kis leánynak is fölébredt az étvágya és már épen azt akarta mondani, hogy jó lesz talán, ha leülnek egy bokor alá és együtt falatoznak, mikor egy paraszt szekér utólérte őket. A szekéren csak a gazda maga ült s meglepetve látta az elhagyottan bolyongó két kis gyermeket.

— Hát ti hol jártok itt? kérdé tőlük.

— Amoda akarunk menni a nagy hegy felé . . . a kastélyhoz, felelé Irénke.

— A kastélyhoz? Hát talán oda valók vagytok? No, akkor hát üljete fel, elviszlek az ut nagyobb részén, mert gyalog estig sem értek oda. Hogy is bocsáthatnak szüleitek magatokat ilyen nagy utra!

Irénke már épen meg akarta vallani, hogy nem szüleik küldték őket utra, de Gusztika sugva intette, hogy ne árulja el a dolgot. Fölültek tehát a kocsira s nagy gyönyörűségök telt benne, mikor a jó lovak sebesen vágattak előre.

— Így még sokkal hamarabb ott leszünk, sugta Irénke Gusztikának. Milyen jó szerencsénk akadt!

— Az ám! És tudod, mit gondolok én? Azt, hogy ez nem valami közönséges fuvaros, hanem valami jó szellem, a ki megsegít minket. Nem vetted észre, hogy mindjárt tudta, hova igyekszünk? Ismeri a kastélyt . . . tudja az utját.

— Igazad van! felelt Irénke, tapsolva örömeiben. Oh, ez már igazán egé-

szen úgy történt, mint a mesében szokott. De tudod-e, Gusztika, ha ez olyan jó barátunk, illik, hogy mi is bebizonyítsuk háladatosságunkat. Adjunk neki egy pogácsát.

— Igen, adjunk neki egy pogácsát. Megkinálták a fuvarost, de ez nem fogadta el.

— Köszönöm, jó gyerekek, de csak egyétek meg magatok. Én épen most reggeliztem, ti pedig már rég utban lehettek.

Ez a beszéd, az igazat megvallva, nagyon tetszett a kis kalandosoknak s most már Irénke indítványozta, hogy egyenek meg egy-egy pogácsát.

— Tudod, csak épen egyet . . . a többi ebédre hagyjuk.

Gusztika tehát elővett két pogácsát s jóízűen eszegettek, de biz' az olyan kevés volt, hogy meg se kottyant; megettek tehát még egy másodikat és harmadikat is és mert a kocsin ülve egyéssel nem tölthették idejüket, megettek volna még többet is, csakhogy mikor Gusztika újra a zsebébe nyult, Irénkének nagy ijedelmére azt mondá:

— Nincs több!

— De kár! Milyen jó lett volna, ha valami jó tündérke úgy megszorítja, hogy mindig maradt volna, akármennyit eszünk meg belőle.

Egyelőre azonban belé kellett nyugodniok, hogy ez nem történt meg, de biztatták magukat, hogy a jó tündér, a ki kocsit küldött számukra, majd gondoskodik róluk tovább is. De a kocsikázásnak nemsokára vége lett, mert a mint egy kis erdőhöz értek, a fuvaros így szólt:

— No, gyerekek, itt már le kell szalnotok, ha a kastélyba akartok jutni. Itt ezen a gyaloguton egyenesen oda értek.

— Hallod? Még az utat is megmagyarazza! sugta Gusztika Irénkének.

Leszálltak, megköszönték a derék gazdának szivességét és szaporán megindultak a gyaloguton előre. A nap már magasan járt az égen; sugarai forrón perzseltek, de itt az erdőben kellemes volt a séta s a kis kalandosok le-letérve a gyalogutról, jókedvüenszaladgáltak jobbra-balra, hol egy kis mókuskát kergetve, hol madárfészket keresve, addig-addig, míg végre vissza sem találtak többé a gyalogutra.

— Nem baj, biztatá hugocskáját Gusztika. Nem valami nagy erdő, így is kijutunk belőle.

Lassanként azonban elfáradtak a sok járásban s most már csak egyenesen lépkedtek előre, hogy mentül előbb eljussanak valahová. Gusztika, ki a vezérnek tekinté magát, nem csüggedt, de a kis leányka kezdte sokalni a sétát, nemsokára pedig majdnem egészen elvesztette a kedvét, mikor egy kis baleset érte.

Egy kis szakadékhöz értek, melynek fenekén kis erecske folydogált. Hid vagy palló nem vezetett rajta keresztül, át kellett ugrani és Gusztika ezt szerencsésen meg is tette, de Irénke nem birt olyan nagyot ugrni és zsupsz! belepottyant a szakadékba.

Gusztika majd holtra ijedt, mikor hugocskájának kétségbeesett sikoltását hallotta s hátrafordulván, nem látta sehol a leánykát. Hamarjában majdnem azt hitte, hogy már talán az elvárásolt kastély közelébe jutottak s valami gonosz

boszorkány hirtelenében elragadta Irénkét; de csakhamar megnyugodott, mikor a mély árokból újra meghallotta hugocskája hangját:

— Gusztika! Segíts ki! Nem bírok kimászni, nagyon magas a part.

A szakadék csakugyan majd egy ölnyi mély volt s a kis leány ki nem kapaszkodhatott. Gusztika lefeküdt a hasadék szélére s lenyujtotta kezét, aztán nagy erőfeszítéssel végre fölhuza Irénkét.

— Oh, ez már csöppet sem hasonlít a meséhez, szölt a leányka félig sirva.

— Nagyon megütötöd magadat?

— Meg... azaz nem nagyon... de a cipőm...!

A bizony, a cipőcskék egészen megteltek vízzel s a mint Irénke egyet-egyet lépett, mindig kibugyant a víz.

— Oh, így nem mehetek tovább... meg kell szárítanom a cipőimet és harisnyámat.

— Jól van, hát ülünk le ide a gyöpre... itt jó napos helyecske van, hamar megszárad.

Irénke levetette csipőcskéit, harisnyáit és kiterítette a napra, aztán leheveredtek a fűbe. Hogy pedig idejök jobban elteljék, Gusztika összekereste zsebeit, hogy mi maradt még az eleségből. Talált két almát és egy darab kenyeret.

— Most megebédelünk, mondá.

Kissé szomorú volt az ebéd s bár egyikök sem mondta, de mindketten arra gondoltak, hogy otthon a terített asztalnál mégis csak jobb dolguk volt. Igen ám, de most utban vannak a tündérkastély felé, ott majd kárpotlást nyernek s bizonyosan olyan lakomát kapnak, hogy akár-

melyik kis király se kap különbet. Addig is azonban Gusztika igazi vitéz és lovag módjára viselte magát; csak egy fél almát és egy kis darabka kenyert tartott meg magának, a többit mind Irénkének adta, úgy hogy a leányka nem igen maradt éhen. A jó fiucska maga sem tudta, hogy épen ezzel követte el a legnagyobb hőstettet. Irénke megvigasztalódott s még tetszett neki, hogy mezitláb járkal a puha gyepen, mignem Gusztika egyszerre így szólt:

— Hallgasd csak, Irénke! Mintha közelednék valaki! Hamar, huzd fel a cipődöt!

Csakugyan, mindinkább tisztán meg lehetett ismerni, a mint a száraz galy ropogott valakinek a lábai alatt. És épen a mint Irénke kész volt az öltözéssel, egy bokor mögött feltűnt egy öreg asszony alakja.

A földre hajolva, lassan lépegetett, mintha valami füveket keresne. Eleinte nem vette észre a gyermekeket, kik elfojtott lélekzettel lesték mozdulatait; de a mint egyszer fölegyenesedett, hogy a bokrok közt keresztülmenjen, épen szemben állt velök. Alacsony termetű nő volt, beesett, sápadt és ránczos képpel, ősz hajjal, kopott ruházattal.

— Hát ti mit kerestek itt? kérdé rikacsoló hangon.

Más ember talán azt hitte volna, hogy az öreg asszony csodálkozva kérde ezt; de a két kis kalandos gyermek feje tele volt bohó gondolatokkal s majdnem egyszerre sugták egymásnak:

— Ez a boszorkány! Fussunk!

És futásnak eredtek, aztán tüskönbokron keresztül futottak, a mennyire csak

birtak, hátra sem pillantva nagy ijedelmökben. Hallották, hogy az öreg asszony még kiált valamit utánok, de csak annál jobban futottak, mignem végre kifogyott a lélekzetök és meg kellett állniok. Aggódva néztek körül, de semmi nesz nem hallatszott többé.

— Ne félj semmit, Irénke, szólt Gusztika vitézül, már nem érhet utól. És most már bizonyosan közel járunk a tündéri kastélyhoz . . . tudod, a mesében is mindig ilyen veszedelmek kerülgetik azt, a ki közel jár az elvarázsolt kastélyhoz.

Irénkének ez nagyon tetszett.

— Oh, ez nagyon pompás! Egészen úgy van, mint a mesében . . . csak azt szerettem volna, ha még hoztunk volna . . .

— Kardot, ugy-e?

— Nem . . . hanem egy pár pogácsát.

— Oh, arra nem lesz szükségünk, hanem fegyver kell, mert most bizonyosan találkozunk óriásokkal. De én nem félek tőlük sem!

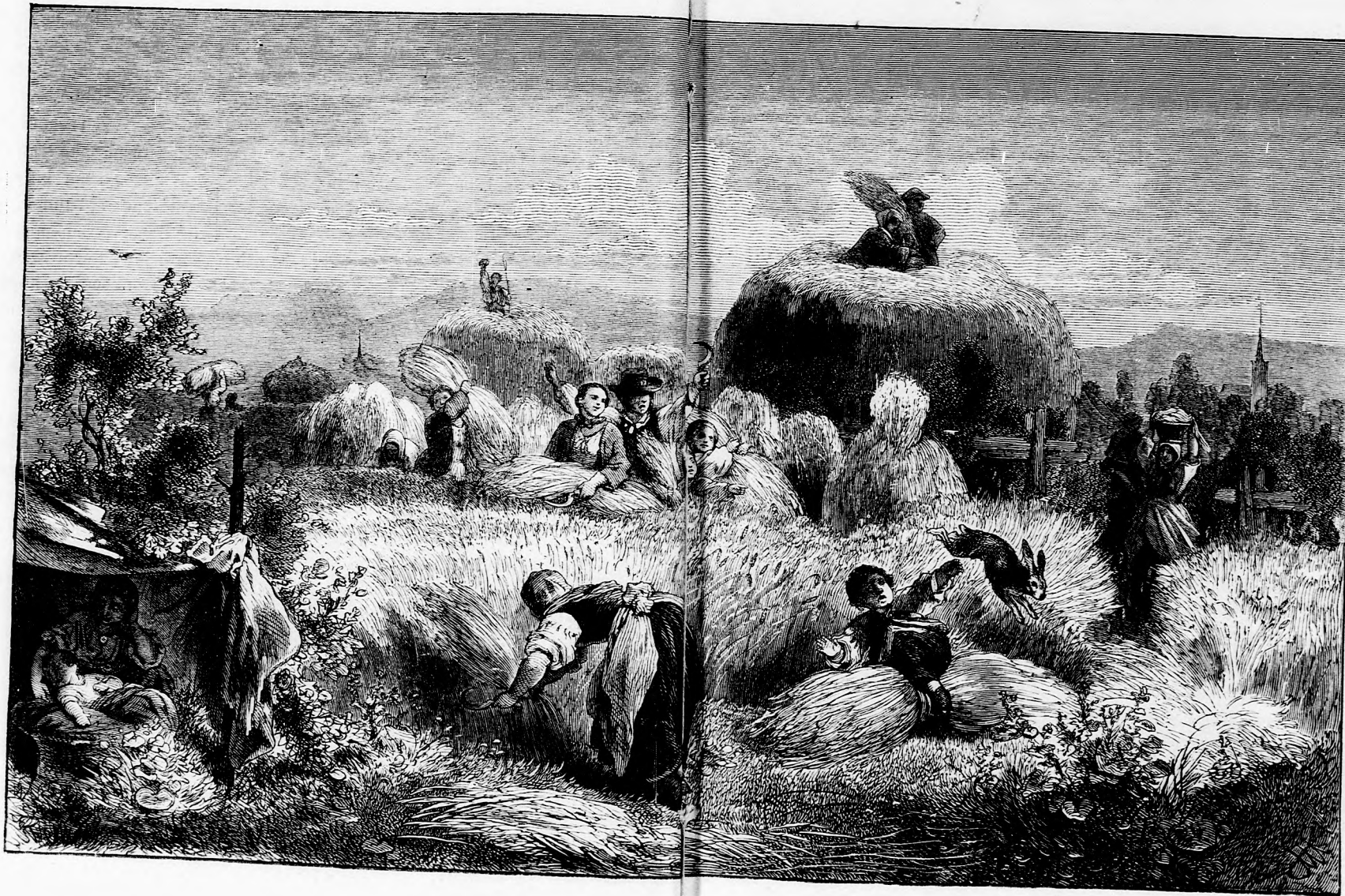
— De mit csinálnak majd velünk?

— Semmit, mert én majd megbirkózom velök. Persze, ha magad volnál itt, akkor bizonyosan megennének.

Ezt a kilátást Irénke csöppet sem találta kellemesnek és erősen belekapaszkodott Gusztikába, ki nagy botot tört le és vitézül hadonászott a retelán közeledő órák ellenében.

Az óriások azonban nem jöttek, az idő pedig mult s a két gyermek mind tovább-tovább haladt az erdőben. Már nyugovóra kezdett hajlani a nap, az erdő mindinkább sötétedett s Irénke most már igazán félni kezdett, mikor szerencsésen

(Folytatása a 26. lapon.)

ARATÁSKOR. Jancsika hanyatt ott ijedtében. (Lásd a 32. lapon.)

(Folytatás a 23. laphoz.)

kijutottak az erdő szélére s Gusztika örvendezve fölkiáltott:

— No, most már mindjárt meglátjuk a kastélyt.

De biz' ott nem láttak semmit. Kopár dombos vidék terült el szemeik előtt, nem volt ott semmi nyoma semmiféle tündérkastélynak, de még csak valami csőszkunyhónak sem, pedig már alkonyodni kezdett, ideje lett volna eljutni valahová éjszakára. Irénke most már nem gondolt többé se boszorkányra, se tündérkastélyra, hanem csak arra, hogy éhes és még inkább fáradt, szeretne ismét otthon lenni. Mondta is, hogy menjenek haza.

— Igen ám, felelé Gusztika aggódva, de merre menjünk? Nem tudom, hol vagyunk.

Nem bizony, fogalmuk sem volt róla, hová tévedtek; teljesen elhagyva, elveszve álltak ott az ismeretlen vidéken s Irénke, mikor lassanként belátta a veszedelmet, keserves zokogásra fakadt. Kialtozott a mama után, kívánczozott haza, de ez perze mind hiába volt; Gusztika egy ideig még igyekezett vitéznek látszani, de utóljára őt is meglepte a félelem és kétségbeesés, ő is sirva fakadt és így aztán kettesben sirdogáltak jó sokáig, mignem végre belefáradtak.

— Itt nem maradhatunk, szólt aztán a kis fiú. Menjünk tovább, talán eljutunk valahová, mire egészen besötétedik.

Nagy búsán megindultak, de az egész napi gyaloglástól kimerülten, már csak lassan, kinosan birtak odább vánszorogni. Ráakadtak egy gyalogutra, ezen mentek előre, remélvén, hogy majd csak kivezeti

őket valahová. De az idő mult, már egészen besötétedett s mégsem láttak emberi hajlékot.

A sötétben már rég le is tévedtek a gyalogutról s vaktában botorkáltak keresztül a mezőkön, el-elesve, sirdogálva. Irénke, a mint egyszer megint elesett, föl sem akart többé kelni, azt mondta, hogy ő már nem bír tovább menni, inkább ott marad egész éjjel; de ekkor Gusztika nagy örömmel fölkiáltott:

— Nézd, ott világosságot látok . . . ott háznak kell lenni . . . csak még odáig menjünk, nem lehet nagyon messze.

Ez a remény új erőt öntött beléjük s végre csakugyan eljutottak a házhoz, melynek ablakából a világosság látszott. Az ajtó be volt csukva, de Gusztika elszántan zörgetett s így szólt:

— Kérem szépen, nyissák ki . . . el-tévedtünk . . . segítsenek rajtunk.

Az ajtó csakhamar fölnyílt, a gyermekek beléptek s látták, hogy csupán egy öreg asszony van a szobában, ki azonnal becsukta ismét az ajtót utánok. De amint az asszony feléjük fordult, majd kővé váltak ijedtökben, — hiszen ez nem volt senki más, mint az a boszorkány, a ki elől az erdőben megfutottak! Az öreg asszony is rájok ismert.

— Ahá, ti vagytok! mondá. Hát miért futottatok el előlem az erdőben? Tovább bolyongtatok, ugy-e, és végre ide tévedtetek, nem tudtok hazatalálni?

A két kis kalandos félve bujt össze, aztán Gusztika szepegve szólt:

— Igen, eltévedtünk . . . csak azt akartuk megkérdezni, merre van az ut házunkhoz . . . mindjárt megyünk.

— No persze, még csak az kellene! Talán azt hiszitek, hogy utnak eresztelek? Üljetek le oda az asztalhoz, majd meglátom, mit tehetek.

Nem mertek ellenmondani s leültek az asztal mellé; most már meg voltak győződve, hogy a boszorkány hatalmába jutottak. Az öreg asszony pedig nem szólt többé semmit, hanem a tüzhelyhez lépett, hol egy fazékban főtt valami; fölemelte a fedőt s a fazékból sűrű gőz szállt ki.

— Látod, látod! sugta Gusztika rémülten, ez a boszorkánykonyha . . . ott fő a titkos varázssital.

Egy percczel később megint Irénke majd felsikoltott szörnyü ijedelmében s bátyjába kapaszkodva, egy sötét sarok felé mutatott.

— Nézd, mi van ott!

A sarokban két tüzes, villogó gömb látszott; koronként meg is mozdult . . . ott valami szörnyeteg pihen! Gusztikának nem volt többé maradása s félénken, könnyörgő hangon szólalt meg újra:

— Kérem szépen . . . eresszen ki . . . szeretnék haza menni.

— Mondtam már, hogy nem lehet, felelt az asszony kurtán. Mi bajotok van itt, hogy nem nyughattok? Üljetek csöndesen.

Aztán levette a fazekat a tüzhelyről s egy kis tálba töltötte tartalmát. Igen jó szag terjedt el a szobában.

— Gusztika, sugá Irénke, én azt hiszem, hogy ez nem varázssital, hanem tejbekása.

Észrevették, hogy a sarokban is megmozdul az a két tüzes gömb, — egy szép

fekete macska jött elő, ennek szemei villogtak ugy.

— Minden boszorkánynak van ilyen fekete macskája! sugta Gusztika.

— De nézd csak, hogy hizelkedik, nyivákol ételért . . . a boszorkánymacska talán nem igen eszik tejbekását?

Az öreg asszony most az ételt kiosztotta két tányérra s a maradékot egy kis tányéron földre tette a macskának.

— Éhesek vagytok, ugy-e? szólta aztán a gyermekekhez. Itt van egy kis vacsora, a mim van, azt adok. Egyetek.

Valóban éhesek voltak s mohón bekapták az ételt, de ugyancsak megégették a szájukat, épen mint a fekete macska, mely folyton kerülgette a forró kását, majd ismét belekóstolt és prüszkölve ugrott vissza.

— Oh, milyen kegyetlen ez a boszorkány, hogy ilyen forrón adja ide az ételt! sugta Irénke.

Az nem jutott eszébe egyiköknek sem, hogy az öreg a maga számára semmit sem tartott meg az ételből; pedig hátha ez lett volna az ő vacsorája s most éhen marad, csak hogy nekik adhasson valamit? Az étel lassacskán kihült, jóízűen megették s ekkor az öreg asszony így szólt:

— Üljetek csöndesen, mig visszatérek . . . mindjárt visszajövök. Becsukom az ajtót, mert a milyen bolondos gyermekek vagytok, még megszőknétek s akkor odavesztek valami gödörben.

Kiment, becsukta az ajtót s a gyermekek most még inkább meg voltak rémülve.

— Hallottad? szólt Gusztika. Ránk csukta az ajtót, most bizonyosan valami borzasztó dolgot tervez.

— Igen . . . s azt mondta, hogy ha megszökünk, akkor is elveszünk. Mit tegyünk?

— Próbáljuk megnyerni a macska kedvét . . . tudod, az ilyen boszorkányos állatok a mesében sokszor segítenek.

De a macskát hiába keresték — eltűnt. Most már mindketten úgy látták, hogy egészen úgy történik minden, mint a mesékben szokott történni, de úgy találták, hogy a mese a valóságban épenséggel nem mulatságos.

— Bujjunk el, szólt Irénke . . . majd ha a boszorkány lefekszik és elalszik, talán megszökhetünk.

— Jó lesz . . . *sarlója is.* (Lásd a 32. l.)
te bujj el az ágy alá, én meg ebbe a hordóba . . . üres.

E pillanatban léptek hallatszottak a pitvarban s egy erős, vastag férfihang így szólt:

— Persze, hogy kap belőle . . . holnap hajnalban ölöm le s hozok jó pecsenyének válót!

— Ez az óriás! le akar minket ölni! sugta Gusztika halálsápadtan. Hamar bujjunk el!

Irénke gyorsan az ágy alá bujt, de majd holtra ijedt, mert ott mérges sivitás,

prüszkölés, karmolás fogadta: a macskára feküdt rá. Rémülten mászott visszafelé, éppen mikor Gusztika a hordóba akart bujni; a hordó azonban fölborult, a fenekén pedig jócskán volt viz s' ez végig ömlött a földön heverő két gyermekén. Úgy feküdtek ott, mint egy pár kiöntött ürge.

— Uram Te-remtóm, hát ti mit csináltok! szólt az öreg asszony, a mint belépett.

A gyermekek fölugrottak s egy sarokba bujva, iszonyodva látták, hogy egy izmos termetű férfi közeledik feléjük.

— Kegyelem! rimánkodék Gusztika, ne öljenek meg!

Az idegen csodálkozva nézett reájok.

— Mit beszéltek a világra? mondá nevetve.

Csak nem hiszitek, hogy haramia vagyok? Hiszen éppen haza akarok vinni, mert jó szüleitek már az egész környéken keresztek s a legnagyobb aggodalomban vannak. No, menjünk szaporán, mert késő éjszaka van.

Hitték is, nem is, a mit beszélt, de ellenkezni nem mertek. Az idegen kézen

ARATÁSKOR. *Van kis*

sarlója is. (Lásd a 32. l.)

fogva kivezette őket, hol egy kocsi állott; erre felültette őket, maga is felült, aztán megindultak. Utközben Gusztikának meg kellett vallania egész kalandjokat s hűségesen el is beszélt mindent, azt is, hogy hallották, mikor a pitvarban valami ölésről, pecsenyéről beszéltek. Az idegen erre jóízűen kaczagott.

— Oh ti bolondos gyermekek! Most már értem az egészet!

Aztán elmondta, hogy az öreg asszony, kit boszorkánynak néztek, Boris asszony, egy szegény, deigen jószívú özvegy, ki már az erdőben reájok ismert; mikor este hozzátévedtek, átment a szomszéd jómodu gazdához és megkérte, fogja be lovait és vigye haza a kis kalandosokat. A jó

szomszédot nézték borzasztó óriásnak, az a leölés pedig arra vonatkozott, hogy a gazda másnap reggel disznót készült ölni s ígért jó pecsenyét a szegény Boris asszonynak.

Gusztika és Irénke most már kezdtek belátni, milyen bolondságot követtek el. Nagyon röstelték, de legkivált azt, hogy

a jó Boris asszonynak még csak meg sem köszönték a vacsorát és szives gondoskodását.

Másfél órai kocsizás után szerencsésen hazaértek. A jó szülők, kik egész nap a legnagyobb aggodalomban éltek, természetesen nagyon megörültek, s mikor a két kis kalandos bűnbánólag elbeszélte mindent, az öregek alig tudták, nevesse nek-e vagy haragudjanak. Egyelőre aludni

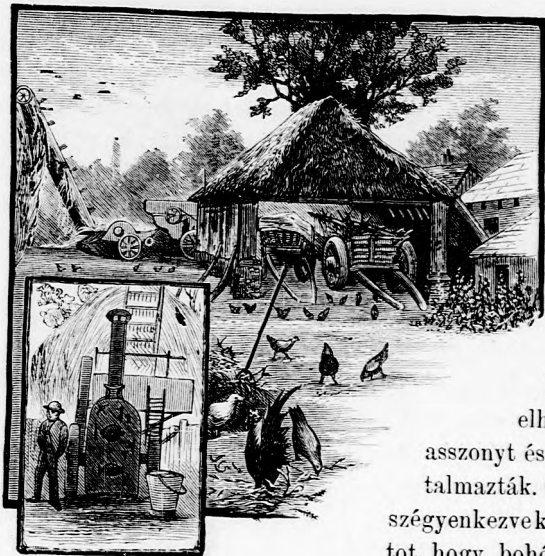
küldték a kimerült gyermekeket, kikhez a nagymama így szólt:

— Nem fogok nektek többé mesélni, ha nem gondoljátok meg, hogy a mese — csak mese.

Másnap a szülők elhivaták a jó Boris asszonyt és gazdagon megjutalmazták. Gusztika és Irénke szégyenkezve kértek tőle bocsánatot, hogy bohó eszökkel boszorkánynak nézték, a helyett, hogy hálások lettek volna jószágáért. Azontul pedig Boris asszonynak

gyakran el kellett jönni a házba s a szülők és a gyermekek mindig meg-megajándékozták.

A nagymama aztán jó ideig csak ugyan nem mesélt a két kis kalandos gyermeknek, de végre mégis megkérlelték s megígérték, hogy többé nem követnek el ilyen bohóságot, mert most már tudják,

ARATÁSKOR. Gépek végzik a munkát. (Lásd az 5. l.)

— Igen... s azt mondta, hogy ha megszökünk, akkor is elveszünk. Mit tegyünk?

— Próbáljuk megnyerni a macska kedvét... tudod, az ilyen boszorkányos állatok a mesében sokszor segitenek.

De a macskát hiába keresték — eltűnt. Most már mindketten úgy látták, hogy egészen úgy történik minden, mint a mesékben szokott történni, de úgy találták hogy a mese a valóságban épenséggel nem mulatságos.

— Bujjunk el, szólt Irénke... majd ha a boszorkány lefekszik és elalszik, talán megszökhetünk.

— Jó lesz... *sarlója is.* (Lásd a 32. l.)
te bujj el az ágy alá, én meg ebbe a hordóba... üres.

E pillanatban léptek hallatszottak a pitvarban s egy erős, vastag férfihang így szólt:

— Persze, hogy kap belőle... holnap hajnalban ölöm le s hozok jó pecsenyének válót!

— Ez az óriás! le akar minket ölni! sugta Gusztika halálsápadtan. Hamar bujjunk el!

Irénke gyorsan az ágy alá bujt, de majd holtra ijedt, mert ott mérges sivitás,

prüszkölés, karmolás fogadta: a macskára feküdt rá. Rémülten mászott visszafelé, épen mikor Gusztika a hordóba akart bujni; a hordó azonban fölborult, a fenekén pedig jócskán volt víz s ez végig ömlött a földön heverő két gyermekén. Úgy feküdtek ott, mint egy pár kiöntött ürge.

— Uram Te-remtóm, hát ti mit csináltok! szólt az öreg asszony, a mint belépett.

A gyermekek fölugrottak s egy sarokba bujva, iszonyodva látták, hogy egy izmos termetű férfi közeledik feléjük.

— Kegyelem! rimánkodék Gusztika, ne öljenek meg!

Az idegen csodálkozva nézett reájok.

— Mit beszéltek a világba? mondá nevetve.

Csak nem hiszitek, hogy haramia vagyok? Hiszen épen haza akarlak vinni, mert jó szüleitek már az egész környéken kerestetek s a legnagyobb aggodalomban vannak. No, menjünk szaporán, mert késő éjszaka van.

Hitték is, nem is, a mit beszélt, de ellenkezni nem mertek. Az idegen kézen

ARATÁSKOR. *Van kis*

sarlója is. (Lásd a 32. l.)

fogva kivezette őket, hol egy kocsi állott; erre felültette őket, maga is felült, aztán megindultak. Utközben Gusztikának meg kellett vallania egész kalandjokat s hűségesen el is beszélt mindent, azt is, hogy hallották, mikor a pitvarban valami ölésről, pecsenyéről beszéltek. Az idegen erre jóízűen kaczagott.

— Oh ti bolondos gyermekek! Most már értem az egészet!

Aztán elmondta, hogy az öreg asszony, kit boszorkánynak néztek, Boris asszony, egy szegény, de igen jószívú özvegy, ki már az erdőben reájok ismert; mikor este hozzátévedtek, átment a szomszéd jómodu gazdához és megkérte, fogja be lovait és vigye haza a kis kalandosokat. A jó szomszédot nézték borzasztó óriásnak, az a leölés pedig arra vonatkozott, hogy a gazda másnap reggel disznót készült ölni s ígért jó pecsenyét a szegény Boris asszonynak.

Gusztika és Irénke most már kezdtek belátni, milyen bolondságot követtek el. Nagyon röstelték, de legkivált azt, hogy

a jó Boris asszonynak még csak meg sem köszönték a vacsorát és szives gondoskodását.

Másfél órai kocsizás után szerencsésen hazaértek. A jó szülők, kik egész nap a legnagyobb aggodalomban éltek, természetesen nagyon megörültek, s mikor a két kis kalandos bűnbánólag elbeszélte mindent, az öregek alig tudták, nevesse-nek-e vagy haragudjanak. Egyelőre aludni

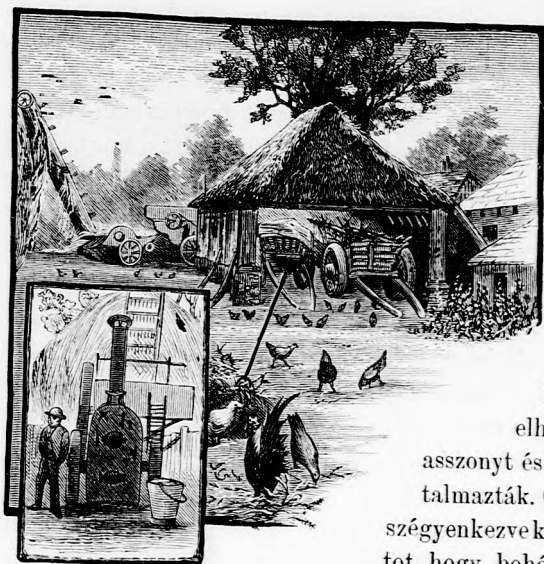
küldték a kimerült gyermekeket, kikhez a nagymama így szólt:

— Nem fogok nektek többé mesélni, ha nem gondoljátok meg, hogy a mese — csak mese.

Másnap a szülők elhivaták a jó Boris asszonyt és gazdagon megjutalmazták. Gusztika és Irénke szégyenkezve kértek tőle bocsánatot, hogy bohó eszökkel boszorkánynak nézték, a helyett, hogy hálások lettek volna jóságáért. Azontul pedig Boris asszonynak

gyakran el kellett jönni a házba s a szülők és a gyermekek mindig meg-megajándékozták.

A nagymama aztán jó ideig csak ugyan nem mesélt a két kis kalandos gyermeknek, de végre mégis megkérlelték s megígérték, hogy többé nem követnek el ilyen bohóságot, mert most már tudják,

ARATÁSKOR. Gépek végzik a munkát. (Lásd az 5. l.)

hogy a mese csak mese, nem szabad azt hinni, hogy afféle dolog valósággal is megtörténhetnék.

Hivatlan vendég.

(Képpel a czimlapon.)

EJNYE hamis kis madárja!
Igazán, ez már nem járja!
Te az erős, élösködnél
Szegény kis pók ebédjénél?

Ügyes kis pók, szorgalmas pók
Ereszt szálát, szö-fon hálót,
Fáradtsággal összehozza,
Legyet benne megfogdossa.

Megfogdossa, meg is enné,
De im, madár röpül felé,
S a hálóból a legyeket
Egytől egyig ö ette meg!

Szegény kis pók haragszik ám
S bizony én is haragudnám,
Ha valaki más enné meg
Orrom elöl az ebédet!

Pók barátom, legyen eszed,
Ne dulj-fulj, de fuss míg lehet,
Mert végül téged is bekap, —
Neki te is jó falat vagy.

ARATÁSKOR.

(Képekkel a 24, 25, 28 és 29. lapokon.)

PENG a kasza, peng a sarló, nagy munka foly most odakint, a gazdag vetéssel borított földeken. A ki vetett, a ki szorgalmasan dolgozott, most arat, most szedi nehéz munkája gyümölcsét, jutalmát és tudjátok, — ki mint vet, úgy arat!

Mikor a jóízű kenyeret, puha czipót, ropogós zsemlyét harapdáljátok, talán eszetekbe sem jut, mennyi munkába került az a darabka kenyér, melyet a jó mama szel nektek. Sok, sok ember dolgozott rajta veritékes fáradtsággal, míg végre oda került az asztalra.

Még a mult ősön volt, mikor hozzáfogtak a munkához. Kimentek a szántók a mezőre s jó vasekével fölszántották a földet, meg is boronálták, hogy a föld szép porhanyós legyen; aztán jött a vető ember és elvetette a jó buzamagot, szépen, egyenlően szórva a magot a földre, hogy mindeütt egyformán legyen. Még egyszer megboronálták, hogy a magot eltakarják földdel, mert különben azok az éhes verebek bizony fölcspikedik és ugyancsak megkárosítanak a szorgalmas gazdát. De a föld mélyében a mag biztos helyen van, nem sokára jó jó eső, megáztatja, kicsiráztatja és egy pár hét múlva az előbb kopár földön apró zöld növénykék bujnak ki, sűrűn egymás mellett, mintha gyönyörű zöld bársony köpönyeget borítottak volna oda. Örömmel nézi a gazda, de nem látja sokáig, mert csakhamar jönnek a fagyos, zímánkós téli napok, mindenki örül, ha a meleg szobába bujhatik.

De a fiatal vetés, mely csak épen hogy kibujt a földből, nem tud visszabujni, nem tud elrejtőzni a hideg fagy elől, meleg kályhája sincs, — és még sem fázik meg. Nem bizony, mert a bölcs anyatermesztet gondoskodik az ő számára is meleg takaróról. Az ég beborul, sűrű pihékben hull alá a hó és csakhamar vastagon borítja a földet. Vig gyermekek persze azt hiszik, hogy a hó csak arra való, hogy

szánkázni lehessen rajta és fura hóembert építhessenek belőle; de falun a gazdaember, a ki szántott-vetett, sokkal nagyobb hasznát látja. A hó pompásan betakarja a gyöngye, fiatal vetést, és aztán lehet már hideg, fagy akármilyen kemény, nem tud keresztülhatolni a hótakarón, a fiatal növények jó melegben szunnyadoznak. Nem nőnek ilyenkor, hanem várják, míg beköszön a tavasz s vele az életet adó, mindent virágzásra, növésre fakasztó meleg napsugár. Ekkor a hótakaró elolvad s a zsonge vetés gyorsan nő, fejlődik s a gazda egyszerre azt veszi észre, hogy már kalász is van a növényen. A kalászban pedig van a mag, mely eleinte puha, csupa tej, de a mint a nyári meleg nap lassan-lassan érleli, mindinkább keményedik, aranyos sárga színt kap, s egy napon a gazda, miután bejárta földjeit, azzal jön haza:

— A jövő héten aratunk!

Van ekkor öröm és készülődés! Igen, örülnek, pedig ugyancsak kemény munka vár ám azokra, kik az aratást végezni fogják. De szívesen végzik a munkát, mert ezzel szedik be a jutalmat, lesz kenyér egész évre.

Persze, a kis diák, ki épen most került haza a városból, hol iskolába járt, ő csak mulatságnak nézi az aratást. Ő még javában alszik, a kis álmostáska! mikor korán hajnalban, még napfölkelte előtt az aratók kivonulnak a mezőre és hozzálátanak a munkához. Kint van apraja-nagyja, csak épen egy-egy asszony marad otthon, hogy megfőzze az ebédet és kivigye déli harangszóra.

Mire a nap fölkelt, már jó darabon le van aratva az érett vetés. A nagyok

szaporán dolgoznak, egyik arat, másik kétébe köti, a harmadik keresztbe rakja, ha pedig megjött az ideje, nagy asztalokba hordják össze. A gyerekek is ott bolyongnak s hogy valami hasznuk legyen, az el-el hullott egyes kalászokat gyűjtik össze; aki szorgalmas, bizony jó marékkaal összegyűjthet s dicsekedve mutatja estére szorgalma eredményét. Még a kicsi csecsemős baba is ott van az aratásnál s persze neki van legkönnyebb dolga. A jó anya egy bokor tövében nagy kendőkből sátrat készített s a kicsike ott a hűvösön heverget.

A nap mind magasabbra emelkedik, sugarai forrón sütnek s veríték foly a munkások homlokáról. De azért nem lazkodnak, nem pihengetnek, hanem vigan dalolva dolgoznak tovább és mind beljebb-beljebb jutnak, mögöttük mind nagyobbá válik a learatott térség. És van valaki, a kinek ez nem tetszik, nagyon nem tetszik s van oka reá. A sűrű vetésben eddig pompás buvó helye volt fürjnek-nyulacsának s most ezek nagy ijedelemmel veszik észre, hogy kezd eltűnni a magas buza . . . hátrálnak, de hiába, a munkások mindig közelebb érnek s nyul koma, különben sem levén valami bátor legény, szepegni kezd, utoljára pedig rászánja magát, hogy megszökik valami biztosabb helyre. Ovatosan, nesztelenül sompolyog előre s váratlanul, hirtelen kiugrik a munkások között, épen a Jancsika feje fölött, a mint ez ott ült egy kévén.

— Fogd meg Jancsi! Kapd meg a farkát! kiáltozzák jókedvűen kaczagva.

Meg bizony, meg is fogta volna Jancsika, ha eleinte meg nem ijed annyira;

de ő bizony hamarjában azt hitte, legalább is valami borzasztó tigris vagy oroszlán ugrik feléje s hanyatt esett ijedtében. Mikorra pedig fölugrott, a nyulacska már messze földön bátorságban volt.

Ezalatt otthon fölébredt a kis diák is és apjával kisetál, hogy megnézzék az aratókat. Van kis sarlója is és erősen el-tökélte, hogy majd ő is dolgozik. Bele is fog és nagy buzgalommal arat egész tel-jes tíz perczig. De már ekkor nem bírja tovább, a forró napon majd megsül, a lehajlástól megfájul a dereka, s bármeny-nyire szégyelli, abba kell hagynia. De titokban annál nagyobb tisztelettel gon-dol a derék munkásokra, kik reggeltől estig végzik ezt a nehéz munkát s még vígan dalolnak is hozzá. Meg is fogadja magában, hogy ő a maga sokkal könnyebb munkáját, azt a kis tanulást ezentul még szorgalmasabban fogja végezni, mert látja, milyen nehezen kell másoknak dolgozniok.

A vetés végre mind le van aratva s a munkások kalászból, vadvirágból font a koszorúval, dalolva térnek vissza, be a gazda udvarába, hol jó áldomással fogad-ják őket. De ezzel még nincs vége a mun-kának. A learatott vetést behordják s aztán következik a cséplés, hogy a jó mag tisztán, polyva nélkül zsákba kerüljön. Hajdan a cséplés lassu, nehéz munka volt, kézi cséplővel lassan végezték, vagy pedig lovakkal tapostatták ki a magot a kalász-ból. Most is sok helyen így teszik még; de most vannak már gépek, melyek nagyon szépen és gyorsan végzik a munkát, egy nap alatt száz ember munkáját teljesítve.

És mikor a tiszta buza már a zsák-ban van, még akkor sem lehet belőle ke-

nyeret sütni. Most még el kell vinni a malomba, hol a molnár megőrli, finom fehér lisztet készít a buzából.

Végre, mikor a szántóvető, az arató, cséplő és a molnár mind elvégezte munká-ját, akkor a lisztből sütnék kenyeret, kalá-csot és még más sokféle jó ételnemüt, me-lyet örömmel látunk asztalunkon s melyért hálával tartozunk a munkás kezeknek, vala-mint a Gondviselésnek, mely megengedte, hogy munkájokon áldás legyen.

Aratáskor.

*P*ENG a kasza, cseng az ének,
Eljött a szép aratás.

*Szép sárga szemektől duzzad,
Hajlik az arany kalász.*

*»Hála néked Istenem! hogy
Megadád jutalmamat,
S bő természettel küldted reánk,
Az éltető szép nyarat!«*

*Igy ad hálát a földmives
A jó Isten nevének.
És míg ő így imádkozik,
Cseng a kasza s az ének.*

*Peneg a kés, cseng a tányér,
Elmult a szép aratás;
Arany sárga szemekből sült
Az ízletes jó kalács.*

Fáy András.

KÉPREJTVÉNY.

